

Gaziel ressona als Balcans

Terra aspra, abrupta i disputada, ferida oberta d'Europa des de fa segles, una regió que produeix més història de la que és capaç de consumir, en la cèlebre sentència del premi Nobel de literatura Sir Winston Churchill. Pràcticament vint anys després dels tractats que van acabar amb la Guerra de Bòsnia i van delimitar els territoris de l'antiga Iugoslàvia, encara no deu anys després de la separació de Sèrbia i Montenegro i set anys després de la independència de Kosovo, els Balcans tornen a ser notícia. Aquesta vegada no és per les lluites ètniques que encara ressonen i pesen sobre la seva història, ni per l'entrada d'un dels seus nous estats al club europeu, ni pel caos polític de Bòsnia i Hercegovina, la manca de reconeixement d'alguns estats del Kosovo independent, les disputes onomàstiques en l'anomenada Antiga República Iugoslava de Macedònia o la fallida econòmica i política endèmica d'Albània. Tampoc per la revalida electoral d'Alexis Tsipras a Grècia, un estat també físicament balcànic. Avui el drama balcànic es condensa en el tràgic dels refugiats, bàsicament sirians, cap a l'Europa de l'esperança.

Després del primer èxode de l'estiu i les escenes viscudes a l'estació central de Budapest com una bufetada del passat més fosc de la capital magiar, els fugitius de la guerra civil siriana han pres la *ruta balcànica*, que esquiva l'Hongria del populista Viktor Orbán. Grècia, Macedònia, Sèrbia, Croàcia i Eslovènia, i d'aquí cap a Àustria, Alemanya, Itàlia, França o el carrer de casa nostra. Darrere seu es tanquen fronteres, s'empetiteixen els líders, s'obliden els discursos, s'exclamen les consciències... mentre la memòria d'altres refugiats en aquelles terres balcàniques ens torna a la memòria.

JOAN SAFONT

ESCRIPTOR I PERIODISTA

La tardor d'ara fa cent anys Agustí Calvet, el jove doctor en filosofia becat per Prat de la Riba per formar-se a París i esdevingut periodista per obra i gràcia de l'esclat de la Gran Guerra, trasllada la seva responsabilitat francesa acabada d'estrenar cap a l'Orient. El 22 d'octubre de 1915, Gaziel comença un viatge que l'ha de portar, des d'una Itàlia que tot just s'afegeix a una guerra que es pot mirar de lluny, fins al cor mateix de la tenebra humana, a la profunditat balcànica. El 24 de novembre del mateix any, *La Vanguardia* -el diari on el ja definitivament periodista Gaziel farà tots els papers de l'auca, d'oracle a proscrit- publica el primer article d'una sèrie que l'any 1917 es publicarà sota el títol *De París a Monastir*, magníficament recuperat, com ja és marca de la casa, per Libros del Asteroide.

A mesura que el cronista s'allunya de l'escenari de la guerra concentrat a les terres de França, les conseqüències llunyanes de la conflagració es fan patents als carrers de Nàpols o d'Atenes. Però serà en un accidentat viatge fins a Sèrbia, relatat amb les millors tècniques dramàtiques de la novel·la de fulletó, quan Gaziel toparà amb un drama que l'impactarà profundament: el dels refugiats i desplaçats per la guerra. En una nit freda, al bell mig

d'una muntanya macedònia nevada i plena de llops, el vehicle on viatgen Calvet, el seu company de viatge danès i un xofer té pana, i l'hostal on aconsegueix arribar buscant ajut i recer per a aquella nit, el cronista el troba pres per una turba miserable de fugitius serbis que escapen de la seva pàtria atacada i ocupada pels temibles búlgars. Aquell centenar de pobres pagesos, dones, nens i vells, amb qui passarà la nit, mantenen una càndida esperança en l'arribada providencial dels amics i aliats franco-britànics. Però quan els viatgers aconsegueixen explicar la complexa realitat militar que ha condemnat Sèrbia, Gaziel experimentarà la desesperació dels que ja no els queda res: "*Los hombres lloran como niños y las mujeres desgreñadas se mordan las manos y se arañan el rostro, con una furia salvaje, inaudita para desfogar sus almas palpitantes y echar fuera el torrente de sollozos y convulsiones que las oprimen. [...] Eran escenas que infunden una congoja indecible, una piedad ilimitada, una tristeza radical y un hastío soberano del mundo. Ninguna, entre las que he presenciado durante el curso de la guerra, me produjo la conmoción de esa horda de lugareños harapientos, medio desnudos, barridos de sus tierras como despojos de basura humana*", escriurà el periodista català, profundament afectat. "*¿Qué crimen horrendo han cometido esas gentes? ¿Cuál es su falta imperdonable? ¿Qué mal han hecho?... Nadie en el mundo, a no ser un espíritu torcido y furioso, es capaz de responder con una sola acusación directa a estas preguntas*". Les paraules i les preguntes de Gaziel ressonen mentre veiem a la televisió unes altres gentes, unes altres cares, però el mateix drama que travessa els Balcans.

Podeu expressar-vos al diari a través de la web www.ara.cat, i per les següents vies:

@diariARA ■ [facebook.com/diariARA](https://www.facebook.com/diariARA) ■ cartes@ara.cat ■ Carrer Diputació, 119, 08015, Barcelona ■ Fe d'errades: opinio@ara.cat